

Posudek diplomové práce „Samoživitelství z pohledu mužů samoživitelů“

Předložila: Bc. Veronika Rábová

Vedoucí práce: PhDr. Jaroslava Hasmanová Marhánková Ph.D.

Předkládaná práce se věnuje zkušenosti mužů, kteří se z různých důvodů stali primárními pečovateli svých malých dětí. Autorka si klade za cíl „zjistit, co konkrétně vedlo jednotlivé muže k přijetí role hlavního pečovatele, jak se tato role (ne)slučuje s jejich představou ohledně péče o děti a domácnost a jak se vztahuje k jejich koncepci maskulinity“ (str. 8). Vychází přitom z 11 rozhovorů s muži, kteří se po rozchodu s partnerkou či ovdovění stali samoživiteli. Práce v tomto ohledu otevírá zajímavé téma, kterému nebylo v českém prostředí zatím věnována výraznější pozornost. Autorce se daří zvolené cíle naplňovat a text považuji za zajímavou sondu do zkušenosti mužů-samoživitelů.

Konceptuálně je práce rámována diskuzemi nad proměnami intimity a vzorců partnerského života v současné společnosti a kritickými mužskými studii. Autorka nejprve představuje demografické trendy vedoucí k nárůstu počtu rodin vedených jedním rodičem a společenské procesy stojící v jejich pozadí. Zkušenost samoživitelství se dotýká především žen. Většina studií věnovaná tomuto tématu se tak logicky zaměřuje především na ně. Autorka tyto studie představuje a zároveň je vhodně využívá při diskuzi vlastních zjištění v empirické části práce, kde se zamýšlí nad možnými rozdíly v samoživitelství mužů a žen. Druhý konceptuální pilíř pak představuje diskuze nad proměňujícími se diskurzemi otcovství a jejich vztahu k hegemonní maskulinitě (Connell). V tomto ohledu považuji práci za solidně teoreticky ukotvenou. Zvolené koncepty autorka rozvíjí i v empirické části a práce tak působí kompaktním a vzájemně propojeným dojmem. Je potřeba rovněž ocenit design výzkumu. Veronika Rábová při kontaktování potenciálních participantů (které je možné považovat za obtížněji dosažitelnou skupinu) přicházela z různými strategiemi, které nakonec vedly k tomu, že se jí podařilo provést rozhovory s 11 muži. Její vzorek tvoří v některém ohledu homogenní skupinu (především co se týče výše vzdělání), což se autorka snaží na různých místech více či méně úspěšně reflektovat.

Empirickou část považuji za zdařilou. Jako vedoucí práce musím ocenit, že Veronika Rábová byla schopná v průběhu naší spolupráce text neustále zlepšovat a od původně popisné práce s daty se posunout k pokusům o jejich interpretaci. Empirická část přináší zajímavá zjištění, která se autorka snaží provazovat a kontrastovat s předchozími studii věnovanými zkušenosti žen-samoživitelek. Tato snaha na některých místech bohužel vede k opomíjení dalších os nerovností (např. daných socioekonomickým statusem dotazovaných mužů). Za zajímavé považuji především kapitoly věnující se způsobům, jak se muži vztahují k ideálům hegemonní maskulinity v rámci své role muže-samoživitele.

Jako celek hodnotím práci jako kvalitně zpracovanou. Dílčí výhrady mám k stylistické stránce textu, která je na některých místech mírně kostrbatá a časté chyby (především v interpunkci) ztěžují čtivost práce. Jako vedoucí práce však musím vyzdvihnout zodpovědný přístup Veroniky Rábové k jejímu tématu, průběžnou práci na textu, a především její schopnost text průběžně upravovat a zkvalitňovat. Při obhajobě doporučuji zaměřit se na dílčí aspekt, který je v práci trochu zjednodušen. Na několika místech autorka píše o tom, že samoživitelství je zkušeností genderovanou (str.7, 18) což spojuje s tím, že se týká především žen. Jak autorka chápe, co to znamená genderovaná zkušenost/oblast a proč by samoživitelství mělo být právě takovouto zkušeností?

Práci doporučuji k obhajobě a hodnocení stupněm velmi dobře. Při kvalitním výkonu při obhajobě je možné hodnotit stupněm výborně.

V Praze 12.6.2019

Jaroslava Hasmanová Marhánková